

til lovlig Handling at slaa Parceller sammen og deraf lave store Avlsbrug. Jeg henviser til Sp. 130 i Landssthings Tidenden for i Aar, hvor den høitærede Taler kom til at berøre dette Punkt. Ja, jeg skal sige, at allerede under en Forhandling ifjor, som findes i Tidenden Sp. 2165, yttrede den høitærede Landssthingsmand: „Forpligtelsen — Fæsteforpligtelsen — hviler som sagt kun paa Gaardene og **ikke paa Parcellerne** af en Bondegaard“. Det er Theorien, men i Aar har den høitærede Landssthingsmand paa det af mig anførte Sted udtalt, at efter Lovens af 19de Marts 1790 hviler Fæsteforpligtelsen paa Gaardene: „Det er efter den **Gaardene**, som ere fæsteligige“. Saa dristede jeg mig til at falde ham i Ord: „Men **al Jord** under Gaardene!“ og saa svarede den ærede Landssthingsmand: „**Nei, Det staar der ikke**“. Men det staar i Loven af 1790, thi den siger udtrykkelig, at den kun bekræfter Lovens 3—13—1 og 4 og dermed lader den det være al Gaardens Tilliggelse, i Mark og Eng, hvorpaa Forpligtelsen hviler. Jeg lægger Vægt herpaa, fordi det her gjælder hele Principet, og fordi jeg ved Gjengivelsen af den ærede Talers Uttringer onsker ikke paa nogen Maade at komme ham og Sandheden for nær.

Da ikke andre Talere idag have dyælet ved § 7 om de lange Forpagtninger, skal heller ikke jeg opholde mig ved samme; men med Hensyn til § 8 anser jeg det for min Pligt at sige et Par Ord. Der er i Dag og det fra flere Sider udtalt, at det var usseligt, om der kunde tages et billigt Hensyn til de Godseiere, som havde viist sig villige til at sælge, og for hvem det mulig kunde blive vanskeligt eller umuligt at opfylde Paragrafens Krav. Jeg skal bemærke, at Udvalget ikke har glemt at vise Velvillie imod Godseierne i denne Henseende. Vi havde endogsaa ønsket at kunne forene os om en Bestemmelse i denne Retning. Vi gif ikke ganske den samme Bet, som en æret Landssthingsmand (Moug) idag slog ind paa, men dog en beslægtet; vi havde foreslaaet at optage en Tillægsbestemmelse om, at Indenrigsministeren kunde bevilge Afvigelser fra

Lovens Bestemmelser under Forudsætning af, at Godseieren ved en Salgsplan godtgjorde sin Villighed til at sælge. Men vi havde kun gjort det under den Forudsætning og i det Haab, at den Retfærdighedsfølelse og Villighed, som vi troede gif gjennem alle vore Forslag, skulde gjøre os det muligt at vinde fuldstændig Enighed i Landssthingsudvalget, og da denne Forudsætning glippede, mente vi at burde blive staaende ved Lovudkastet. Skulde virkelig det høie Landsthing mene, at det vilde være rigtigt at optage en Bestemmelse af saadan Natur, saa vil det jo endnu være muligt at gjøre det, men det vil jeg sige, at den ærede Landssthingsmand (Estrup), der har gjort sig til Talsmand for godseierlige Interesser, burde have været den Første til at stille Wendingsforslag i denne Retning. Det er ikke slet, men Udvalget skal ikke destomindre ikke undlade inden 3die Behandling at tage Spørgsmaalet under Overveielse, og muligt er det da, at en saadan Bestemmelse af Velvillie mod Godseierstanden kan blive optagen. Dette er, hvad jeg anslaa det for nødvendigt at ytre med Hensyn til Udkastets enkelte Paragrafer.

Men nu maa det være mig tilladt, da saa mange Andre have talt om deres Synspunkt og deres Standpunkt, at sige et Par Ord om det Standpunkt, som Flertallet har troet at indtage i denne Sag og jeg skal da sige, at det med Hensyn til Lovens Indhold er Retfærdighedens Standpunkt: at øve Ret og Skjel mod Godseierne, men ikke glemme den anden Part, Bondestanden. Og i Henseende til Spørgsmaalet om, hvorvidt en Lov er nødvendig, da er vort Synspunkt det, at det er en uafviselig Nødvendighed, at der hødes paa Mangler i den herhen hørende Del af Lovgivningen. Flertallet har ikke troet, at der i Lovgivningen selv virkelig var nogen Mangel. Vi have troet, at de Regler, som vi gave Udtryk i vore Paragrafer, eller som Regjeringen havde forelagt og vi blot delvis havde ændret, virkelig vare den migtgjældende Lovs Regler; men det vil jo vides — det være sig nu ved den ene eller den anden Indenrigsministers Skyld — at der fra 1861—68